

INTERVIEW John Grooteman over expositie over Slag bij Bergen

Piepklein kruisje stralend middelpunt Sterkenhuis

Hij meet zo om en nabij viereenhalf bij drie centimeter en het is dat de spot in de vitrinekast er vol op schijnt, anders zou je er zo voorbij lopen. Toch is dit piepkleine zilveren geboortekruisje het stralende middelpunt van de jaarlijkse expositie in Het Sterkenhuis over de Slag bij Bergen, komende dinsdag precies 224 jaar geleden.

Marjolein Elfring
m.elfring@mediahuis.nl

Bergen ■ We schrijven 19 september 1799. Om half drie 's nachts trekken 9000 Russen en 2500 Britten vanuit de Zijpe via de Slaperdijk en de omliggende weilanden op richting Bergen. De Fransen wachten ze op en er vindt een aantal felle gevechten plaats. Tijdens een van deze gevechten, ergens in de buurt van Hargen, sneuvelt een officier of andere 'hoge pief' van de Kozakken. Zijn zilveren geboortekruisje blijft achter in de modder. Waar het eeuwen later wordt teruggevonden.

De man die het kruisje vindt, meldt zich in de pauze van een lezing bij de historische vereniging in Schoorl bij John Grooteman. Grooteman verzorgt al ruim 25 jaar de jaarlijkse expositie over de Slag bij Bergen in Het Sterkenhuis en hij houdt in Schoorl samen met zijn medeschrijvers een lezing over hun boek 'Invasie 1799. Onheil over Noord-Holland'. „De man had zijn telefoon in zijn hand en vroeg of hij me een foto mocht laten zien”, vertelt Grooteman. „Ik was meteen enthousiast: 'Wat mooi! Dat is een Rus-

Kozak uit de Oekraïne. Tekenaar onbekend. Datering 1799.

COLLECTIE NOORD-HOLLANDS ARCHIEF HAARLEM

sisch geboortekruisje! Hij was helemaal verbaasd dat ik het kende en ik vertelde hem dat we er een voorbeeld van hebben in het museum. Maar dat die de helft kleiner is én van brons.”

Rijke ouders

Een zilveren geboortekruisje is uniek, zegt Grooteman. „Ik heb niet

Ets van C. Brouwers naar J.A. Langendijk van de Slag bij Bergen met links de Fransen en rechts de Russen die elkaar te lijf gaan bij de boerderij waarin nu Het Sterkenhuis zit. Op de achtergrond is de Ruïnekerk zichtbaar.

COLLECTIE MUSEUM HET STERKENHUIS

eerder gehoord dat er eentje is gevonden. Het moet een kruisje van een Kozak zijn geweest die hoger in rang was, waarschijnlijk een officier. In ieder geval iemand met rijke ouders, want die konden zich zo'n kruisje veroorloven. En hoe rijker de ouders, hoe hoger de rang. De armere militairen hadden een gewoon kruisje, of een kleiner geboorte-

kruisje van brons.”

Het aanbod van de man het kruisje aan het museum in bruikleen te geven voor de expositie, nam hij dan ook met beide handen aan. „Maar we maken zijn naam niet bekend en ook niet waar hij het heeft gevonden. Anders lopen daar binnen de kortste keren hordes mensen met metaaldetectors rond.”

Het kruisje heeft nu een ereplek op de expositie op de zolder van Het Sterkenhuis tussen andere religieuze overblijfselen van de slag. „Het is de eyecatcher, een kleine eyecatcher, dat wel”, zegt Grooteman. De tekst op de achterzijde van het kruisje hebben ze laten vertalen door priester Hildo Bos van de Russisch-Orthodoxe kerk in Amsterdam: 'Dat God zal verrijzen en zijn vijanden worden verstrooid, dat zij die hem haten, mogen vluchten voor zijn aangezicht.'

Erachter in de vitrine staat een afbeelding van twee Kozakken, van wie er één op een klein paardje rijdt. „Dat zijn gewone soldaten, van officiers, die dus zo'n zilveren kruisje droegen, zijn niet echt afbeeldingen bekend. De Kozakken droegen opvallende kledij en het waren kleine mannetjes, vandaar ook dat kleine paardje. Daar konden ze razendsnel mee rijden. De Britten hadden ze hun paarden als reserverijders aangeboden, maar daar waren de Kozakken als de dood voor, die vonden ze veel te groot.”

Miniaturen

Op de expositie prijken ook drie puntgave musketten, uniformen, prenten én een verzameling levens-echte miniaturen. Het zijn prachtige tafereeltjes met daarop Russische, Britse en Bataafse soldaten. „Die zijn in de jaren 80 en 90 van de vorige eeuw gemaakt door ene meneer J. van Roo uit Haarlem, speciaal voor de herdenking van de slag in 1999. Ze zijn echt fantastisch”, zegt Grooteman. „Werkelijk alles klopt; de kleuren, de details, alles. Ze zijn sinds een paar jaar ons eigendom, we hebben er nog meer, die staan in het depot. We willen ze volgend jaar heel graag allemaal laten zien.”

“
We maken niet bekend waar het is gevonden. Anders lopen daar binnen de kortste keren hordes mensen met metaaldetectors rond

John Grooteman laat het zilveren geboortekruisje zien.

FOTO MEDIAHUIS/MARJOLEIN ELFRING

Invasie 1799

De expositie Invasie 1799 is tot en met zondag 29 oktober te zien op de zolder van museum Het Sterkenhuis in Bergen, geopend van dinsdag t/m zondag van 13.00 tot 17.00 uur. info@museumhetsterkenhuis.nl.